

Hulp bij het inschatten van ongerief

Elmar Theune

Elmar Theune, Ondersteunend Bureau van het NCad. E-mail: Elmar.Theune@rvo.nl

Vind jij het ook soms moeilijk om ongerief in te schatten? Misschien doe jij het puur op gevoel, op basis van jouw jarenlange ervaring. Vooral tijdens complexe experimenten kan het inschatten van ongerief tijdens en na het experiment lastig zijn. Op welk moment moet je bijvoorbeeld ingrijpen? Misschien vraag je je af hoe anderen de afweging maken, in Nederland en in de rest van Europa.

In Europa worden de laatste jaren voorbeeldexperimenten uitgewerkt, die handvatten geven voor ons dagelijks werk. Het Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad) heeft de ongeriefbeoordeling van een aantal van deze voorbeeldexperimenten vertaald en uitgebracht in een rapport. Daarin staat veel informatie over hoe je de mate van ongerief kan inschatten en ook worden voorbeelden gegeven van scorebladen. Het vertaalde rapport heet 'Categorisering' 'en rapportage van de ernst van het ongerief ondervonden door dieren gebruikt in wetenschappelijke procedures: rapport van de FELASA/ECLAM/ESLAV-werkgroep [1] en is te vinden op de website van het NCad.

Hoewel het inschatten van ongerief niet altijd zwart-wit is, is het wel belangrijk dat we het allemaal op dezelfde manier doen. Er hangt namelijk behoorlijk wat af van de inschatting: de verantwoording van dierproeven naar de maatschappij, of een dier nog in een experiment mag blijven, of achteraf een beoordeling van het project nodig is en of een dier kan worden hergebruikt. Om te zorgen dat iedereen de mate van ongerief bij dieren zoveel mogelijk hetzelfde inschat, had de Europese Commissie al enige tijd twee handreikingen beschikbaar, namelijk bijlage VIII van Richtlijn 2010/63/EU [2] en het Ernstbeoordelingskader [3]. In 2018 is daar het rapport van een FELASA/ECLAM/ESLAV-werkgroep bijgekomen, dat nu naar het Nederlands is vertaald door het NCad. In dit rapport wordt van acht voorbeeldexperimenten de ernst van het ongerief uitgewerkt (zie kader) en elke stap van die beoordeling wordt beargumenteerd. Ook staan er voorbeelden in van scorebladen voor het bijhouden van dierenwelzijn en hulpmiddelen om bijvoorbeeld humane eindpunten te bepalen. Dankzij de Nederlandse vertaling zijn nu nog meer en ook complexere voorbeelden beschikbaar voor iedereen die met proefdieren werkt. »

De FELASA-werkgroep heeft na het uitbrengen van het rapport in 2018 nog drie voorbeelden uitgewerkt. Ook die voorbeelden zal het NCad dit jaar laten vertalen en op de NCad-website zetten.

De acht in het rapport uitgewerkte diermodellen [1]

1. Infectiebestrijding: beoordeling van de bescherming van kandidaat-vaccins in een muis-model van tuberculose en screening van nieuwe kandidaat-geneesmiddelen
2. Neuropathische pijn: ligatie van een spinale zenuw bij ratten
3. Beroerte: werkzaamheid van een nieuw therapeutisch agens bij afsluiting van middelste hersenslagader (MCAO) m.b.v. intraluminaal draad bij penseelapen
4. Cardiovasculaire evaluatie van nieuwe therapieën: het telemetriemodel bij honden
5. Atriumfibrillatie: evaluatie van nieuwe anti-aritmica bij konijnen
6. Ecotoxicologie: bepaling van bioaccumulatie m.b.v. de doorstroomtest bij vissen
7. Regulatorische toxicologie: beoordeling van acute orale toxiciteit bij ratten
8. Farmacokinetiek: bepaling van de farmacokinetica na eenmalige toediening van een teststof bij honden

Verwijzingen

1. Oorspronkelijk rapport: Smith et al. (2018). Classification and reporting of severity experienced by animals used in scientific procedures: FELASA/ECLAM/ESLAV Working Group report. *Laboratory Animals* 52(1S): 5–57
2. The European Parliament and the Council of the European Union (2010). Directive 2010/63/EU of the European Parliament and of the Council of 22 September 2010 on the protection of animals used for scientific purposes. *Official Journal of the European Union* L276: 33–79
3. Europese Commissie (2012). Verzorging van dieren met het oog op meer verantwoorde wetenschap. Beschikbaar via https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pdf/guidance/severity/nl.pdf

«